

تسبیب در قتل

www.ketab.ir

سرشناسه	: سلیمانی ساردو، حمدالله، ۱۳۴۵ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: تسبیب در قتل/مولف حمدالله سلیمانی ساردو.
مشخصات نشر	: تهران: سنجش و دانش، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۳ص.
شابک	: ۱۸۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۲۳۲-۹۵۳-۰.
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: قتل-- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Homicide-- Law and legislation -- Iran
موضوع	: قوق جزا -- ایران -- تفسیر و استنباط
موضوع	: Criminal law -- Iran -- Interpretation and construction
موضوع	: قوق جزا (وقه)
موضوع	: (Homicide (Islamic law
موضوع	: تسبیب (قوق جزا) -- ایران
موضوع	: Causation (Criminal law) -- Iran
موضوع	: تسبیب (وقه)
موضوع	: (Causation (Islamic law*
رده بندی کنگره	: ۴۰۵/۳۴۵-۱۳۹۴
رده بندی دیویی	: ۵۵۰۲۵۲۳/۳۴۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۵۴۰۱۱

تسبیب در قتل

مؤلف:	حمدالله سلیمانی ساردو
ناشر:	انتشارات سنجش و دانش
تیراژ:	۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ:	اول، ۱۳۹۵
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۲۳۲-۹۵۳-۰
قیمت:	۱۸۰۰۰ تومان

آدرس: خ دانشگاه - تقاطع روانمهر - ساختمان سنجش و دانش پ ۱۲۶

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد.

« فهرست مطالب »

۱۶	گفتار اول
۱۶	تعریف قاعده
۱۷	گفتار دوم
۱۷	تعریف اصل
۱۹	مبحث اول
۱۹	تفاوت قاعده فقهی و قاعده اصولی (اصول عملیه) :
۲۰	گفتار سوم
۲۱	مبحث اول
۲۱	تعریف تسبیب از نظر لغوی و فقهی
۲۵	مبحث دوم
۲۵	مدارک و مستندات قاعده تسبیب :
۳۱	مبحث سوم
۳۱	تعارض قاعده تسبیب با قاعده احسان :
۳۳	مبحث چهارم
۳۳	تفاوت غصب و تسبیب در اتلاف :
۳۴	فصل دوم
۳۴	در تعریف مباشرت و تسبیب :
۳۴	گفتار اول
۳۴	تعریف مباشرت :
۳۸	مبحث اول
۳۸	تعریف مباشرت مادی :
۳۹	مبحث دوم
۳۹	تعریف مباشرت معنوی :
۴۱	گفتار دوم

۴۱	تعریف تسبیب و انواع آن :
۴۳	مبحث اول
۴۳	تعریف سبب در لغت و اصطلاح :
۴۶	مبحث دوم
۴۶	انواع سبب :
۵۳	گفتار سوم
۵۳	اجتماع سبب و مباشر :
۵۸	بخش دوم
۵۸	تسبیب در قتل :
۶۰	فصل اول
۶۰	تعریف قتل و انواع آن
۶۱	مبحث اول
۶۱	تعریف قتل از دیدگاه حقوقی :
۶۷	مبحث دوم
۶۷	تعریف قتل از دیدگاه فقهی :
۷۳	گفتار دوم
۷۳	تسبیب در قتل و انواع آن :
۷۵	مبحث اول
۷۵	انواع تسبیب در قتل به اعتبار نوع قتل :
۸۱	مبحث دوم
۸۱	تسبیب وجودی در قتل :
۸۲	مبحث سوم
۸۲	تسبیب عدمی یا سلبی در قتل :
۸۳	گفتار سوم
۸۳	صور مختلف تسبیب در قتل :
۸۳	مبحث اول
۸۳	صور مختلف تسبیب در قتل عمد :
۸۵	مبحث دوم
۸۵	انضمام فعل و مباشرت حیوان به فعل جانی :

۸۶	مبحث سوم
۸۶	انضمام مباشرت انسانی با جانی در قتل :
۸۸	گفتار چهارم
۸۸	صور مختلف تسبیب در قتل شبه عمد :
۸۹	مبحث دوم
۸۹	ضمان حفر چاه و دعوت کسی به عبور از آن :
۹۰	مبحث سوم
۹۰	حکم ضامن به سنگامی که کسی مورد حمله سگ قرار گیرد :
۹۰	مبحث چهارم
۹۰	حکم مسئولیت برار و مالک اسب یا هر چهار پایی هر گاه از حیوان جنایتی به بار آید :
۹۱	مبحث پنجم
۹۱	حکم مسئولیت ناصب ناوان و نظایر آن :
۹۲	مبحث ششم
۹۲	حکم مسئولیت سازنده دیوار مایل :
۹۳	مبحث هفتم
۹۳	حکم مسئولیت روشن کننده آتش در ملک دیگری بدون اذن او :
۹۴	مبحث هشتم
۹۴	حکم مسئولیت معلم آموزش شنا :
۹۵	مبحث نهم
۹۵	حکم مسئولیت ریختن فضولات و آشغالهای منزل که موجب لغزیدن افراد می شوند :
۹۵	مبحث دهم
۹۵	حکم مسئولیت ناشی از جنایت حیوان :
۹۶	گفتار پنجم
۹۶	ارکان متشکله قتل :
۹۷	مبحث اول
۹۷	رکن مادی جرم قتل :
۱۰۵	مبحث دوم
۱۰۵	رکن قانونی جرم قتل :
۱۰۸	مبحث سوم

۱۰۸	رکن معنوی جرم قتل :
۱۱۳	گفتار ششم
۱۱۳	تسبیب و معاونت در قتل :
۱۱۴	مبحث اول
۱۱۴	تعریف معاونت در قتل :
۱۱۸	مبحث دوم
۱۱۸	جهات اشتراک تسبیب با معاونت در قتل :
۱۱۹	مبحث سوم
۱۱۹	جهات افتراق تسبیب با معاونت در قتل :
۱۲۰	فصل دوم
۱۲۰	اجتماع اسباب :
۱۲۲	گفتار اول
۱۲۲	اجتماع اسباب در فقه و علیت و عقوة :
۱۲۳	گفتار دوم
۱۲۳	اجتماع اسباب عدوانی یا غیر عدوانی :
۱۲۵	گفتار سوم
۱۲۵	اجتماع اسباب عدوانی با یکدیگر :
۱۲۷	مبحث اول
۱۲۷	نظریه تساوی در ضمان اسباب :
۱۲۹	مبحث دوم
۱۲۹	نظریه ضمان سبب اقوی :
۱۳۰	مبحث سوم
۱۳۰	نظریه تفصیل در ترتیب حدوث اسباب :
۱۳۲	مبحث چهارم
۱۳۲	نظریه سبب مقدم در تأثیر :
۱۳۵	فصل سوم
۱۳۵	بررسی رابطه استنادی و اثبات سبب منفرد در حقوق عرفی :
۱۳۷	گفتار اول
۱۳۷	اجتماع اسباب متعدد در عرض یکدیگر :

۱۴۰		رای دادگاه :
۱۴۴		گفتار دوم
۱۴۴		اجتماع اسباب متعدد در طول یکدیگر :
۱۴۸		گفتار سوم
۱۴۸		تشخیص رابطه استنادی در حقوق جزای عرفی :
۱۵۰		مبحث اول
۱۵۰		نظریه ضمان ، سبب ضروری :
۱۵۲		مبحث دوم
۱۵۲		نظریه برابری و تساوی اسباب :
۱۵۲		مبحث سوم
۱۵۳		نظریه سبب مستقیم ربی سبب : سبب
۱۵۴		مبحث چهارم
۱۵۴		نظریه شرط پویای نتیجه :
۱۵۶		مبحث پنجم
۱۵۶		نظریه سبب متعارف و اصلی :
۱۵۹		مبحث ششم
۱۵۹		راههای اثبات رابطه استنادی بین سبب و صدمه ی وارده
۱۶۲		فصل اول
۱۶۲		مسئولیت کیفری مسبب در قتل عمد :
۱۶۶		گفتار اول
۱۶۶		تعریف مسئولیت کیفری و تفاوت آن با مسئولیت مدنی :
۱۷۴		گفتار دوم
۱۷۴		آثار مسئولیت کیفری مسبب در قتل عمد و شبه عمد :
۱۷۶		مبحث اول
۱۷۶		قصاص نفس :
۱۸۲		مبحث دوم
۱۸۲		پرداخت دیه توسط قاتل :
۱۸۷		مبحث سوم
۱۸۷		پرداخت دیه توسط عاقله :

۱۸۸	مبحث چهارم
۱۸۸	پرداخت دیه توسط اقارب و بیت المال :
۱۹۳	فصل دوم
۱۹۳	مسئولیت کیفری مسبب در قتل شبه عمد و خطای محض :
۱۹۹	گفتار اول
۱۹۹	تعریف قتل شبه عمد و ارکان آن :
۲۰۴	مبحث اول
۲۰۴	مجازات قتل شبه عمد :
۲۰۶	قسمت اول
۲۰۶	پرداخت دیه توسط قاتل
۲۱۱	قسمت دوم
۲۱۱	پرداخت دیه و مجازات محبس کیفری قاتل :
۲۱۳	گفتار دوم
۲۱۳	تعریف قتل خطای محض و ارکان آن :
۲۱۶	مبحث اول
۲۱۶	مجازات قتل خطایی محض :
۲۱۹	فصل سوم
۲۱۹	آثار مسئولیت کیفری مسبب جرح عمدی و شبه عمدی
۲۲۳	گفتار اول
۲۲۳	تعریف ایراد ضرب و جرح عمدی و ارکان آن :
۲۲۸	مبحث اول
۲۲۸	قصاص عضو :
۲۳۲	مبحث دوم
۲۳۲	قصاص منافع :
۲۳۳	مبحث سوم
۲۳۳	پرداخت دیه به جهت عدم امکان قصاص :
۲۳۵	گفتار دوم
۲۳۵	تعریف ایراد جرح و قطع عضو و زوال منافع شبه عمدی و ارکان آن :
۲۳۹	مبحث اول

۲۳۹	پرداخت دیه :
۲۴۱	مبحث دوم
۲۴۱	پرداخت دیه و حبس :
۲۴۲	گفتار سوم
۲۴۲	تعریف ایراد جرح و قطع عضو و زوال منافع و خطای محض :
۲۴۵	مبحث اول
۲۴۵	پرداخت دیه توسط عاقله :
۲۴۵	مبحث دوم
۲۴۵	پرداخت دیه توسط بیت المال :
۲۴۷	منابع و مآخذ :

مقدمه :

یکی از مباحث مهم حقوق جزای اختصاصی و فقه جزای اسلامی که در طول اعصار و امصار مورد توجه و عنایت ویژه قرار گرفته که در کلیه ابواب و متون حقوقی و فقهی و حتی احادیث و روایات ائمه اطهار سلام... علیهم نیز مباحثی بدان اختصاص یافته مبحث و یا قاعده تسبیت در قتل است.

دلیل اهمیت و توجه ویژه حفظ حیات و تمامیت جسمانی بشر از ابتدای تشریع شرایع آسمانی تا ظهور دین مبین اسلام است و در روایات غرض از تشریع حدود الهی را حفظ و صیانت نفس محترمه انسانی اعلام کرده و چون قتل از جرائم همه و مخل به نظم و امنیت جوامع بشری نیز محسوب می شود مباحث متعدد مباشرت و تسبیب - موانعت در قتل و غیره به مرور زمان و پیشرفت عناوین مجرمانه و رسایل جرم شکل گرفته است.

در میان تألیفات حقوق جزای عرفی و اسلامی آن وقوله بصورت اختصاصی کمتر مورد بررسی قرار گرفته بلکه در لابلای کتب و مقالات متعدده می توان موضوع «مانحن فیه» را به صورت پراکنده یافت اصولاً قتل یا بالمباشره و یا بالتسبیب محقق می شود همانطور که در ماده ۸۸۰ قانون مدنی ایران به این دو شیوه قتل اشاره نموده و صرفاً قتل عمدی بالمباشره را از موجبات منع ارث دانسته است.

قتل بالمباشره در اصطلاح حقوق جزای عمومی عبارتست از ارتکاب فعل مایه منتهی که منجر به سلب حیات انسانی زنده گردد در حالیکه قتل بالتسبیب عبارت است از ارتکاب قتل و ازهاق نفس محترمه ای از طریق ایجاد سبب که منجر به قتل شود خواه سبب ایجابی باشد و یا عدمی، زیرا با مراجعه به متون فقه جزایی اعم از فقه شیعه یا اهل تسنن سبب ایجابی همان سبب مثبت و یا فعلی است که منجر به قتل شود مثل تحریک و تحریض سگ به طرف انسان که منجر به حمله و قتل انسان شود و سبب عدمی همان ترک فعل است که عدم انجام وظیفه فردی نسبت به دیگری را به موجب

قانون و یا عرف می بایست انجام می شد و عدم آن منجر به قتل شود مانند اینکه زندانبان آب و غذا به زندانی ندهد و این امر منجر به قتل وی شود و یا مادری عمداً به بچه شیر خوارش شیر نخوراند و در اثر گرسنگی بچه فوت کند .

ارتکاب قتل ممکن است با مباشرت مادی و یا معنوی فردی باشد و یا ممکن است از طریق سبب محقق شود و در صورت اجتماع اسباب و مباشرة علی الاصول مباشر، ضامن قتل است مگر اینکه سبب اقوی از مباشر باشد در این صورت سبب ضامن است اما هر گاه قتل ناشی از اجتماع اسباب متعدد باشد دو صورت می تواند داشته باشد :

۱- اجتماع سبب غیر مؤذن - سبب مأذون ۲ - اجتماع اسباب غیر مأذون یا عدوانی

در هر حال در صورت تحقق قتل در اثر اجتماع اسباب عدوانی بایستی از نظر عرفی رابطه استنادی و اینکه کدام یک از اسباب ضامن است ثابت گردد که در این خصوص از سوی حقوقدانان و فقها نظریات متعددی ابراز شده است .

آنچه که در این رساله بیان می شود در بخش اول تعریف از قاعده تسبیب و جایگاه آن در فقه شیعه و احادیث و روایات می باشد و ابتداءً به تعریف قاعده فقهی تسبیب و معاونت آن با اصل می پردازیم به تعریف سبب، مباشرت، شرط، علت و انواع سبب گریزی می زنیم .

بخش دوم : تعریف تسبیب در قتل، تعریف قتل و انواع آن از منظر فقهی - اصول جزای عمومی و بررسی و بیان ارکان قتل و رابطه تسبیب در قتل با معاونت و جهات افتراق آن دو اختصاص یافته است .

در فصل دوم از این بخش وجیزه به مبحث مهم اجتماع اسباب از منظر فقه و حقوق، اجتماع اسباب عدوانی و غیر عدوانی و نظریاتی که در باب ضمان اسباب از سوی محققین فقه جزایی ابراز شده بحث می شود .

همچنین در فصل سوم از همان بخش توضیحاتی هر چند مختصر درباره رابطه استنادی و اثبات سبب منفرد و نظریاتی که از سوی حقوقدانان اروپایی درباره مسئولیت سبب ابراز شده داده می شود .

بخش سوم : توضیحاتی راجع به مسئولیت کیفری مسبب قتل و جرح پیرامون تفاوت مسئولیت کیفری با مسئولیت مدنی داده می شود. ضمناً پیرامون انواع آثار و پیامدهای قتل و جرح با تسبیب اعم از قصاص عضو و نفس و یا پرداخت دیه نفس و یا عضو و یا زوال منافع مباحثی مطرح می شود .

« من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق »

« والسلام على من اتبع الهدى »